

Ymatebion manwl i argymhellion yr adroddiad, Hawliau Pleidleisio i Garcharorion:

Argymhelliad 1

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru a Chomisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cyflwyno deddfwriaeth i roi'r hawl i bob carcharor o Gymru bleidleisio mewn etholiadau datganoledig yng Nghymru, os cawsant ddedfryd o lai na phedair blynedd o garchar. Nid yw Mohammad Asghar a Mark Isherwood yn cytuno â'r argymhelliad hwn.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn credu y bydd caniatáu i rai carcharorion o leiaf bleidleisio yn anfon neges gadarn a chadarnhaol i garcharorion bod ganddynt ran i'w chwarae yn ein cymdeithas ac, yn ei dro, bod ganddynt gyfrifoldebau tuag at y gymdeithas yn gyfan. Bydd etholfraint sy'n seiliedig ar hyd y ddedfryd yn ffordd o sicrhau cydbwysedd rhesymol; rydym yn cytuno bod dedfryd o garchar am bedair blynedd yn drothwy priodol, sy'n cydnabod natur, difrifoldeb ac amgylchiadau'r drosedd. Yn unol â hynny, bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio i gyflwyno deddfwriaeth yn ystod y Cynulliad hwn i alluogi carcharorion o Gymru sydd wedi cael dedfryd o garchar am lai na phedair blynedd i bleidleisio mewn etholiadau llywodraeth leol datganoledig. Byddwn yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU a phartneriaid eraill i weithredu deddfwriaeth o'r fath. Rydym yn amcangyfrif y byddai tua 1,900 o garcharorion allan o gyfanswm o tua 4,800 o garcharorion o Gymru yn derbyn etholfraint.

Mae'r argymhelliad ynghylch etholiadau'r Cynulliad wedi'i gyfeirio at y Llywydd a hi, yn y lle cyntaf, ddylai ymateb yng nghyd-destun Bil Senedd ac Etholiadau (Cymru).

Goblygiadau Ariannol – Bydd goblygiadau ariannol darparu hawl i garcharorion bleidleisio yn cael sylw fel rhan o'r negodiadau gyda Llywodraeth y DU.

Argymhelliad 2

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

os bydd yr etholfraint gyffredinol yn cael ei hymestyn i bobl ifanc 16 ac 17 oed, fod Llywodraeth Cymru a Chomisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cyflwyno deddfwriaeth i gynnwys pobl ifanc 16 ac 17 oed yn y ddalfa yn yr etholfraint honno, ar yr un sail â charcharorion dros 18 oed. Nid yw Mohammad Asghar a Mark Isherwood yn cytuno â'r argymhelliad hwn.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru wedi ymrwymo i ymestyn yr etholfraint ar gyfer etholiadau datganoledig i bobl ifanc 16 ac 17 oed yn gyffredinol. Wrth ystyried yr achos ar gyfer pobl ifanc 16 ac 17 oed sydd yn y ddalfa, rydym yn derbyn argymhelliad y Pwyllgor. Byddai trin pobl mor ifanc sydd yn y ddalfa yn wahanol i'r carcharorion sy'n oedolion yn achosi dryswch a chymhlethdod gweinyddol. Byddai hyn yn arbennig o wir yn achos pobl ifanc sydd wedi cael eu trosglwyddo i garchar oedolion i gwblhau dedfryd o bedair blynedd neu fwy, pan fyddent yn gorfod cael eu trin fel oedolyn ac, yn ôl pob tebyg, yn colli'r hawl i bleidleisio. Yn unol â hynny, byddwn yn cyflwyno deddfwriaeth yn ystod y Cynulliad hwn i alluogi pobl ifanc o Gymru sydd yn y ddalfa ac wedi cael dedfryd o garchar am lai na phedair blynedd i bleidleisio mewn etholiadau llywodraeth leol. Byddwn yn gweithio'n agos gyda Llywodraeth y DU a phartneriaid eraill i weithredu deddfwriaeth o'r fath. Fel rheol mae rhwng 21 a 28 o bobl ifanc (hyd at 18 oed) o Gymru yn y ddalfa.

Mae'r argymhelliad ynghylch etholiadau'r Cynulliad wedi'i gyfeirio at y Llywydd a hi, yn y lle cyntaf, ddylai ymateb yng nghyd-destun Bil Senedd ac Etholiadau (Cymru).

Goblygiadau Ariannol – Bydd goblygiadau ariannol darparu hawl i garcharorion bleidleisio yn cael sylw fel rhan o'r negodiadau gyda Llywodraeth y DU.

Argymhelliad 3

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru a Chomisiwn y Cynulliad yn ymrwymo i sicrhau bod unrhyw ddeddfwriaeth berthnasol sy'n newid yr etholfraint yn cael ei rhoi ar waith o leiaf chwe mis cyn unrhyw etholiad.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno bod hyn yn gam cwbl synhwyrol ar sail cyngor y Comisiwn Etholiadol a Gweinyddwyr Etholiadau. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio'n agos gyda'r holl randdeiliaid a phartneriaid i sicrhau y bydd yr holl ddeddfwriaeth berthnasol yn ei lle cyn etholiad pan fydd hawl gan garcharorion a phobl ifanc sydd yn y carchar i bleidleisio.

Mae'r argymhelliad ynghylch etholiadau'r Cynulliad wedi'i gyfeirio at y Llywydd a hi, yn y lle cyntaf, ddylai ymateb yng nghyd-destun Bil Senedd ac Etholiadau (Cymru).

Goblygiadau Ariannol – Dim – bydd y costau staffio a gweinyddol sy'n gysylltiedig â gwneud deddfwriaeth yn cael eu hamsugno o fewn cyllidebau gweinyddol.

Argymhelliad 4

Wedi'i anelu at y Comisiwn Etholiadol yn unig.

Argymhelliad 5

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru yn trafod ac yn dod i gytundeb â Llywodraeth y DU i sicrhau bod pob carchar sy'n dal carcharorion o Gymru yn dynodi Cydlynnydd Etholiad o blith staff y carchar.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn cytuno y byddai'n synhwyrol pennu Cydlynnydd Etholiad o blith staff pob carchar, ac y byddai hynny'n darparu ffynhonnell bwysig o gyngor a chymorth i garcharorion sydd am arfer eu hawl i gofrestru a phleidleisio. Mae'r diffyg tystiolaeth bod carcharorion sy'n gymwys i bleidleisio ar hyn o bryd yn arfer yr hawl hwnnw mewn gwirionedd yn awgrymu y dylai pob carchar gael cydlynnydd etholiad, nid y rhai â charcharorion o Gymru yn unig. Byddwn yn codi'r mater hwn gyda Llywodraeth y DU.

Goblygiadau Ariannol – Bydd unrhyw oblygiadau ariannol yn dibynnu ar yr amgylchiadau ym mhob carchar sy'n dal carcharorion cymwys o Gymru, ac yn destun negodiadau yn y dyfodol gyda Llywodraeth y DU.

Argymhelliad 6

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru a'r Comisiwn Etholiadol yn llunio Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth gyda Llywodraeth y DU a'r Gwasanaeth Carchardai i sicrhau bod yr holl garcharorion cymwys wedi'u cofrestru i bleidleisio a'u bod yn cael eu cefnogi i gymryd rhan mewn unrhyw etholiadau y maent yn gymwys i bleidleisio ynddynt.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn credu y dylai Llywodraeth y DU a Gwasanaeth Carchardai a Phrawf Ei Mawrhydi fod yn gwneud hyn eisoes ar gyfer carcharorion sy'n gymwys i bleidleisio ar hyn o bryd. Mae'r diffyg tystiolaeth bod carcharorion o'r fath yn arfer eu hawliau yn ategu'r achos dros gael Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth er mwyn i garcharorion o Gymru fedru cymryd rhan mewn etholiadau perthnasol o leiaf. Byddwn yn codi'r mater hwn gyda Llywodraeth y DU.

Goblygiadau Ariannol – Dim – bydd costau staffio a gweinyddol Llywodraeth Cymru sy'n gysylltiedig â negodi Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth yn cael eu hamsugno o fewn cyllidebau gweinyddol.

Argymhelliad 7

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru a Chomisiwn Cynulliad Cenedlaethol Cymru yn cyflwyno deddfwriaeth i alluogi carcharorion i gofrestru naill ai yn eu cyfeiriad cartref diwethaf, y cyfeiriad y cânt eu rhyddhau iddo, neu drwy ddatganiad o gysylltiad lleol. Wrth wneud hynny dylent sicrhau bod mesurau diogelu perthnasol yn cael eu rhoi ar waith i amddiffyn dioddefwyr a darpar ddioddefwyr troseddau.

Ymateb: Derbyn mewn egwyddor

Bydd Llywodraeth Cymru yn ystyried holl elfennau'r argymhelliad. Os bydd etholiad yn cael ei gynnal yn fuan ar ôl yr euogfarn, mae'n bosib y bydd y carcharor yn dal i fod wedi'i gofrestru yn ei gyfeiriad cartref; ar ben hynny mae deddfwriaeth bresennol (yn adran 7B o Ddeddf Cynrychiolaeth y Bobl 1983) eisoes yn caniatáu i'r categorïau presennol o garcharorion sy'n gymwys i bleidleisio gofrestru gan ddefnyddio datganiad o gysylltiad lleol. Byddem yn ceisio deddfu i alluogi carcharorion o Gymru i gofrestru ar yr un sail ar gyfer etholiadau perthnasol. Byddai cofrestru ar sail cyfeiriad yn y dyfodol yn syniad newydd; mae dilysrwydd person fel etholwr mewn ardal benodol bob amser wedi bod ar sail preswyllo yn yr ardal honno neu fod â chysylltiad cadarn ac amlwg arall gyda'r ardal honno. Bydd rhaid i ni edrych i weld os yw'n ymarferol, yn arbennig a fyddai'n cyd-fynd â threfniadau canfasio newydd, ac a yw'n briodol cyflwyno'r cyfleuster hwn ar gyfer categori unigol o etholwyr. Byddwn yn ymgynghori â sefydliadau sy'n cynrychioli dioddefwyr er mwyn sicrhau bod y mesurau diogelu angenrheidiol wedi'u cynnwys mewn unrhyw systemau newydd ar gyfer cofrestru.

Goblygiadau Ariannol – Dim – bydd y costau staffio a gweinyddol sy'n gysylltiedig â gwneud deddfwriaeth o'r fath yn cael eu hamsugno o fewn cyllidebau gweinyddol. Bydd y costau gweithredu yn dibynnu ar drafodaethau gyda Llywodraeth y DU a swyddogion cofrestru etholiadol.

Argymhelliad 8

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru a'r Cynulliad Cenedlaethol yn cyflwyno deddfwriaeth er mwyn i garcharorion sy'n gymwys i bleidleisio allu gwneud hynny naill ai drwy bleidleisio drwy'r post neu drwy ddirprwy. Dylid cynnal trafodaethau gyda Llywodraeth y DU i sicrhau bod unrhyw rwystrau logistaidd yn cael eu lliniaru.

Ymateb: Derbyn

Byddai carcharorion sy'n gymwys i bleidleisio ar hyn o bryd â hawl i wneud hynny tra'u bod yn y carchar drwy bleidlais bost neu ddirprwy yn unig. Nid ydym yn gweld unrhyw reswm i newid y trefniant hwn ac ni fyddem yn cyflwyno gorsafoedd pleidleisio mewn carchardai.

Goblygiadau Ariannol – Dim – bydd y costau staffio a gweinyddol sy'n gysylltiedig â gwneud deddfwriaeth o'r fath yn cael eu hamsugno o fewn cyllidebau gweinyddol. Bydd y costau gweithredu yn dibynnu ar drafodaethau gyda Llywodraeth y DU.

Argymhelliad 9

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

Fel rhan o'r gwaith o sefydlu'r Memorandwm Cyd-ddealltwriaeth y cyfeirir ato yn argymhelliad 6, argymhellwn y dylai Llywodraeth Cymru drafod gyda Llywodraeth y DU sut y gallai ymgeiswyr cofrestredig, gwleidyddion etholedig a chynrychiolwyr y pleidiau sy'n cymryd rhan gwrdd â charcharorion.

Ymateb: Derbyn

Mae llawer o hyn eisoes wedi cael sylw yng Ngorchymyn Gwasanaeth Carchardai 4650, canllaw presennol y Gwasanaeth Carchardai i lywodraethwyr carchardai am hawliau pleidleisio i garcharorion. Bydd Llywodraeth Cymru yn gweithio gyda Llywodraeth y DU i ddiweddarau'r canllawiau.

Goblygiadau Ariannol – Dim – bydd y costau yn rhan o'r negodiadau y cyfeiriwyd atynt dan argymhelliad 6.

Argymhelliad 10

Mae'r Pwyllgor yn argymhell:

bod Llywodraeth Cymru yn trafod ac yn dod i gytundeb gyda Llywodraeth y DU bod pobl mewn carchardai lle mae nifer sylweddol o Gymry yn cael cyfle i gael mynediad at y cyfryngau Cymreig, yn brint ac yn ddarllediadau.

Ymateb: Derbyn

Mae Llywodraeth Cymru yn deall bod gan garcharorion mewn carchardai yng Nghymru fynediad at gyfryngau o'r fath, ond rydym yn derbyn yr achos dros roi'r un mynediad hefyd i garcharorion o Gymru sydd wedi'u cadw mewn carchardai yn Lloegr. Byddwn yn codi'r mater hwn gyda Llywodraeth y DU.

Goblygiadau Ariannol – Bydd unrhyw oblygiadau ariannol yn dibynnu ar yr amgylchiadau ym mhob carchar ac yn cael sylw yn y trafodaethau dilynol gyda Llywodraeth y DU.

Argymhelliad 11

Wedi'i anelu at y Comisiwn Etholiadol yn unig.